

Małgorzata Kijewska

Lewicowy terroryzm w Europie Zachodniej w drugiej połowie XX i na początku XXI wieku : podstawowe informacje i kierunki rozwoju

---

Radzyński Rocznik Humanistyczny 16/1, 201-212

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Małgorzata Kijewska

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
malgorzata_kijewska@wp.pl

Lewicowy terroryzm w Europie Zachodniej w drugiej połowie XX i na początku XXI wieku. Podstawowe informacje i kierunki rozwoju¹

Leftist terrorism in Western Europe in the second half of the 20th century and the beginning of the 21st century. Basic information and directions of development

ABSTRACT

The aim of this article is to analyze leftist terrorism. Various aspects of the abovementioned terrorism, as well as its main groups, are presented in the individual stages of the article. The content of the text itself covers the extent of the phenomenon of leftist terrorism in Western Europe in the second half of the twentieth century. The main leftist groups have been described in the article, the methods of action and selected attacks of leftist terrorist groups have also been discussed.

Key words: terrorism, Europe, terrorist attacks, state security

Słowa kluczowe: terroryzm, Europa, ataki terrorystyczne, bezpieczeństwo państwa

Wstęp

Zakończenie drugiej wojny światowej dało początek rywalizacji między mocarstwami. Jedną stroną konfliktu stanowił dążący do rozszerzaniu świata komunistycznego Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) i kraje bloku

---

¹ Artykuł został oparty na pracy licencjackiej pt. „Terroryzm lewicowy w Europie Zachodniej w drugiej połowie XX wieku”, napisanej w Zakładzie Bezpieczeństwa Narodowego Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej pod kierunkiem dr. Pawła Borka, obronionej w 2016 r.

wschodniego, drugą świat demokratyczny Zachodu na czele z USA. Od 1949 roku sojuszem militarnym Zachodu był Pakt Północnoatlantycki (NATO). Zasadniczym celem NATO była przede wszystkim obrona przed atakiem ze wschodu oraz jego militarną emanacją – Układem Warszawskim. U podłoża tego konfliktu stało ideologiczne przekonanie Stalina, że komunizm i kapitalizm nie mogą współistnieć obok siebie i pewnego dnia nastąpi ich bezpośrednie starcie². Pierwszym teatrem konfliktu stały Niemcy. Wraz z ostatecznym rozpadem koalicji antyhitlerowskiej rozpoczęła się zimna wojna, a u jej podnóża legły dążenia ZSRR do rozszerzenia ekspansji terytorialnej oraz narzucenia komunizmu państwom Europy.

Terroryzm istniał od czasów zamierzchłych, choć w XX wieku zjawisko to znacznie się rozszerzyło. Jego celem jest wymuszanie określonych zachowań aparatu państwowego poprzez uderzenie w ład społeczny, polityczny i ekonomiczny³. Terroryzm był i jest jednym z bardzo szeroko rozumianych sposobów konfliktu zbrojnego. Od wieków stosowano działania terrorystyczne jako skuteczne narzędzie walki skierowane przeciwko silniejszemu przeciwnikowi. Dzisiaj stanowi on ogromne, powszechne zagrożenia dla świata, gdyż od 2000 roku można zaobserwować wzmożoną częstotliwość ataków terrorystycznych. Coraz więcej zorganizowanych grup przestępczych preferuje tego typu działania, aby osiągnąć swoje cele polityczno-militarne.

Najprościej można definiować terroryzm jako wymuszenie siłą swoich oczekiwań i postulatów. Różnorodność typologii terroryzmu wynika ze złożoności tego zjawiska. Najczęściej spotyka się podziały terroryzmu, które opierają się na kryterium podmiotu i przedmiotu, a także kryterium zasięgu, genezy, motywacji oraz stosowanych metod walki. Według słownika terminów i definicji NATO „terroryzm to bezprawne użycie lub groźba użycia siły lub przemocy przeciwko osobom lub mieniu, z zamiarem zastraszenia władz państwowych lub społeczeństwa dla osiągnięcia celów politycznych, religijnych lub ideologicznych”⁴. Z kolei w ustaleniach ONZ określa się, że terroryzm tworzą: „czyny, metody i praktyki będące ciężkim naruszeniem celów i zasad Narodów Zjednoczonych, mogące stanowić zagrożenie dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, zagrożenia dla przyjaznych stosunków między państwami, utrudnienie międzynarodowej współpracy, a także czyny, metody i praktyki podjęte w celu zniszczenia praw człowieka, podstawowych wolności i demokratycznych postaw społecznych. Ich cechą jest przestępczość i brak uzasadnienia”⁵.

Jednym z rodzajów terroryzmu, który miał miejsce w drugiej połowie XX wieku, jest terroryzm lewicowy⁶, który można sklasyfikować jako terroryzm rewolu-

---

² P. Skórzyński, *Wojna światów. Intelktualna historia zimnej wojny*, Warszawa, 2011, s. 22.

³ J. Konopka, D. Mierzejewski (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i regionalne w procesach globalizacji*, Piła 2006, s. 136.

⁴ *Słownik terminów i definicji NATO*, s. 391, http://wcnjk.wp.mil.pl/plik/file/N_20130808_AAP6PL.pdf (dostęp: 11.10.2017).

⁵ S. Wojciechowski, *Terroryzm na początku XXI wieku. Pojęcie istota i przyczyny zjawiska*, Poznań 2011, s. 58.

⁶ Precyzyjniejszym i właściwszym określeniem będzie zapewne termin *terroryzm lewacki*, oznaczający skrajną formę ruchów lewicowych. Tym terminem będziemy też posługiwać się w dalszej części tej

cyjny, gdyż organizacje lewackie za główny cel stawiały sobie walkę z całym aparatem władzy państwa. Narodził się on w okresie dekolonizacji, czyli w momencie uzyskania niepodległości przez kraje Azji i Bliskiego Wschodu oraz Afryki. Na rozwój terroryzmu lewackiego miała wpływ bardzo duża popularność przeróżnych odmian myśli komunistycznych, np. trockizmu, marksizmu czy anarchizmu, które cechowały się niechęcią wobec scentralizowanej władzy, a w szczególności nastawiały się na walkę z porządkiem gospodarczym oraz prawnym⁷. Tym samym rewolucyjny terroryzm lewicowy „ma na celu zniszczenie państwa poprzez wywołanie rewolucji i obalenie istniejącego ustroju, w następstwie przewrotu powstać ma społeczeństwo złożone w wolnych zrzeszeń, w którym władzę przejmie terrorystyczna i rewolucyjna awangarda”⁸.

Fracja Czerwonej Armii

Jednym z głównych ugrupowań terrorystycznych o charakterze lewackim w drugiej połowie XX wieku była Frakcja Czerwonej Armii (*Rote Armee Fraktion*, w skrócie RAF), która powstała w Republice Federalnej Niemiec w latach 70-tych. Została ona założona przez grupę młodzieżowo-studencką, a jej głównym celem było zniesienie systemu kapitalistycznego w zachodnich Niemczech, a także udzielenie wsparcia ruchom „narodowo-wyzwoleńczym” w krajach Trzeciego Świata. W RAF działało wiele osób. Niektórzy z czasem zostali aresztowani, a inni nadal prowadzili działalność przestępczą. Głównymi założycielami tej organizacji byli Andreas Baader i Ulrike Meinhof.

RAF określała się jako imperialistyczna grupa miejskiej partyzantki, która angażowała się w zbrojny opór wobec rządu. Organizacja oskarżała władze o wdrażanie modelu państwa faszystowskiego. Powstała na gruncie „opozycji parlamentarnej”, która brała udział w protestach młodzieżowych, które na Zachodzie przejawiały skrajnie lewicowe poglądy. Głównym polem ich działania był sprzeciw wobec rozmieszczenia na terenie Niemiec Zachodnich broni jądrowej oraz wojny w Wietnamie. Młodzież szczególnie zradykalizowała wydarzenie, które miało miejsce 1967 roku podczas demonstracji przeciwko szachowi Iranu Mohamedowi Reze Pahlawiemu. Wówczas policja otworzyła ogień i zabiła jednego ze studentów. Te wydarzenia jeszcze bardziej wpłynęły na radykalne poglądy młodzieży, która uznała RFN za państwo faszystowskie⁹.

Cele, jakie postawiła sobie RAF, różniły się od tych, które propagowały inne organizacje. Poprzez swoje działania chciała doprowadzić do obalenia systemu ekonomicznego, społecznego i politycznego w Niemczech. W zamian proponowała system „powszechnej równości, wolności i sprawiedliwości”¹⁰. Ataki terrorystycz-

---

pracy.

⁷ A. Kamiński, *Polityka bez strategii. Bezpieczeństwo Europy Środkowo-Wschodniej i Polski w perspektywie ładu globalnego*, Warszawa 2008, s. 36.

⁸ R. Borkowski, *Terroryzm*, [w:] *Konflikty współczesnego świata*, red. R. Borkowski, Kraków 2002, s. 119.

⁹ J. Tomaszewicz, *Terroryzm na tle przemocy politycznej (Zarys encyklopedyczny)*, Katowice 2000, s. 23.

¹⁰ M. Tomczak, *Przemoc i polityka*, Poznań 1984, s. 12.

ne miały wywrzeć wpływ na świadomość społeczeństwa i dzięki temu stworzyć warunki dla rewolucji.

Głównymi centrami działalności RAF był Hamburg oraz Frankfurt nad Menem. Jednym z pierwszych poważnych ataków terrorystycznych przeprowadzonych przez RAF był zamach z 11 maja 1972 roku we Frankfurcie, skierowany przeciw stacjonującemu w RFN wojskom amerykańskim. Zdetonowano trzy bomby, w wyniku których śmierć poniósł amerykański oficer, zaś trzynaście osób zostało rannych. Osiem dni później RAF dokonała kolejnego zamachu (19 maja 1972). Celem stał się budynek wydawnictwa Alxel Springer w Hamburgu. Za przygotowanie i przeprowadzenie zamachu odpowiedzialna była Ulrike Meinhof. Z pięciu podłożonych ładunków eksplodowały tylko dwa, mimo to rannych zostało siedemnastu pracowników wydawnictwa. Zamach na wydawnictwo przyniósł odwrotny od zamierzonego skutek, gdyż nie tylko nie przysporzył RAF nowych zwolenników, ale spotkał się z potępieniem ogółu społeczeństwa¹¹.

W 1977 roku RAF poprzez swoje działanie osiągnęła kulminację. Dokładnie 5 września członkowie RAF dokonali porwania prezesa stowarzyszenia pracodawców Hannsa-Martina Schleyera, który za czasów wojny pełnił funkcję oficera SS wysokiej rangi. W czasie podjętej akcji śmierć poniosło czterech ochroniarzy Schleyera. Członkowie RAF w zamian domagali się uwolnienia Baadera, Ensslin, a także ich współników z więzienia w Stammheim. Mimo to, rząd kanclerza Helmuta Schmidta nie podjął współpracy z terrorystami¹².

RAF dokonywała porwań także innych ważnych osobistości ze świata polityki, np. prokuratora generalnego RFN, Siegfrieda Bubacka, czy prezesa zarządu Dresdner Bank, dr. Jurgena Ponto. 13 października 1977 roku niemieccy i palestyńscy terroryści dokonali uprowadzenia samolotu pasażerskiego Lufthansy, który ostatecznie wylądował w stolicy Somalii – Mogadyszu. W wyniku działań terrorystycznych śmierć poniósł pilot. Terroryści zapowiedzieli, że co jakiś czas będzie ginął jeden pasażer¹³. „Schmidt wysłał do Mogadyszu specjalnego posłańca Hansa-Jurgena Wischniewskiego, którego oficjalnym zadaniem było wynegocjowanie uwolnienia zakładników. Jego prawdziwym celem było jednak odwrócenie uwagi terrorystów, gdy w Somalii lądowały oddziały specjalnej niemieckiej jednostki antyterrorystycznej (GSG-9) oraz członkowie brytyjskiej jednostki SAS”¹⁴. Terroryści nie spodziewali się takich działań. Byli tak zajęci negocjacjami, że udało się uwolnić wszystkich pasażerów. Terrorystów zabito lub wzięto do niewoli. Takie działania tylko przyczyniły się do śmierci Schleyera, który pozostawał w rękach porywaczy. Jego ciało znaleziono 19 października w bagażniku samochodu na granicy francuskiej w rejonie Alzacji. Został uduszony struną od fortepianu.

---

¹¹ J. Pałgan, *Terroryzm w Europie Zachodniej*, [w:] *Terroryzm globalne wyzwanie*, red. K. Kowalczyk, W. Wróblewski, Toruń 2006, s. 19.

¹² J. Barcik, *Akt terrorystyczny i jego sprawca w świetle prawa międzynarodowego i wewnętrznego*, Warszawa 2004, s. 29.

¹³ J. Piaseczny, *Frakcja Czerwonej Armii na wolności*, „Przegląd”, 6/2007, s. 30.

¹⁴ B. Wieliński, *Terrorystka z RAF wolna*, „Gazeta Wyborcza”, 13 lutego 2007, <http://wyborcza.pl/1,76842,3913960.html> (dostęp: 11.10.2017).

Także w kolejnych latach inna grupa bojowa RAF dokonała serii uderzeń na cele natowskie. W dalszej kolejności zwrócili oni swoje ataki przeciwko Amerykanom. 31 sierpnia 1981 roku terroryści z tego ugrupowania podrzucili bombę w amerykańskiej bazie lotniczej w Ramstein, a 15 września w Wiesbaden urządzono zasadzkę na amerykańskiego generała. Akcja ta zakończyła się niepowodzeniem. W okresie największego natężenia działalności RAF, czyli w latach 70 - tych zabili oni 31 osób. Ponadto RAF dokonał 25 zamachów bombowych oraz 30 napadów na banki.

Akcja Bezpośrednia

Do bardziej znanych terrorystycznych organizacji lewackich należała również Akcja Bezpośrednia (Action Directe). Początek jej działalności przypada na 1979 rok, kiedy ostrzelała siedzibę związku francuskich pracodawców. Jej głównym celem była walka z „międzynarodowym imperializmem”. Przywódcą organizacji był Jean-Marc Roullian. W swoich szeregach skupiała ona członków takich ugrupowań jak: Grupa Akcji Międzynarodowych Rewolucjonistów (GARI), Brygady Międzynarodowe (BI) czy Zbrojne Komórki na Rzecz Ludowej Niezależności (NAPAP)¹⁵. Jej szeregi zasilali również członkowie drobnych grup anarchistycznych. Ponadto nawiązywała ona współpracę z Frakcją Armii Libańskich Rewolucjonistów, czego skutkiem była seria zamachów. Ta francuska lewicowa grupa terrorystyczna działała w latach 1979-1987. Początkowo była luźną koalicją, ale dość szybko przekształciła się w prężnie działającą organizację terrorystyczną. Na samym początku składała się z „anarchistów, maoistów, drobnych opryszków, działaczy z Trzeciego Świata oraz „bojowników” szkolonych w palestyńskich obozach¹⁶.

W przeciągu kilku lat działania grupa była nękana wewnętrznymi sporami odnośnie metod i celów działania. W konsekwencji doszło do podziału organizacji na frakcje narodowe i międzynarodowe. Frakcja narodowa miała swoją siedzibę w Lyonie na południu Francji, a międzynarodowa w Paryżu. Historię tego ugrupowania można podzielić na trzy okresy. W każdym z nich przeważała inna ideologia i inne sposoby i poziomy stosowania przemocy. Pierwszy okres to lata 1979-1981. W tym czasie grupa dokonywała aktów wandalizmu, ataków bombowych, podpażeń i ostrzeliwała budynki. Drugi okres miał miejsce tuż po wyborach, gdzie grupa napadała na samochody dyplomatyczne i podkładała ładunki wybuchowe. Natomiast trzeci okres przypada na lata 1984-1987. W tym czasie terroryści z tego ugrupowania zacieśnili więzi z innymi europejskimi ugrupowaniami terrorystycznymi w ramach tzw. wojny partyzanckiej przeciwko „amerykanizacji Europy”.

Przez osiem lat prowadzenia swojej działalności (1979-1987) Action Directe przeprowadziła około 80 ataków terrorystycznych. Działania te przyniosły śmierć kilku osobom, a kilkadziesiąt zostało rannych. Organizacja dokonała ośmiu morderstw,

---

¹⁵ P. Sabaj, *Terroryzm w Unii Europejskiej*, http://znze.wsiz.rzeszow.pl/z07/5_Piotr_Sabaj_Terroryzm.pdf (dostęp: 27.03.2017).

¹⁶ P. Gasztolt-Seń, *Syryjsko-libijska walka z syjonizmem w PRL. Zaangażowanie Michela Mounayera w działalność „lewicy” partyjnej w latach 1978-1986*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, nr 2 (16)/2010, s. 389-429.

np. zamordowała generała Rene Audrana (25 stycznia 1985 roku) i Georges Besse, prezesa firmy Renault (17 listopada 1986 roku). Swoje potrzeby finansowe zaspokajała poprzez szereg napadów na banki. W czasie napadu 14 października 1983 roku policja zastrzeliła Ciro Rizzato. Członkowie Action Directe byli odpowiedzialni za kilkadziesiąt ataków, w tym także zabójstw, których dokonali na przedstawicielach administracji rządowej i przemysłu¹⁷. 18 marca 1979 roku, przywódcy grupy, Rouillan i Nathalie Menigon, ostrzelali z broni maszynowej budynek francuskiego Ministerstwa Współpracy z Zagranicą, 1 maja 1979 roku siedzibę francuskiego związku pracodawców, a rok później ataku rakietowego na Ministerstwo Transportu. W tym samym roku otworzyła ogień z broni automatycznej w kierunku Akademii Wojskowej, wznieśli również pożary w zakładach Philips Data Systems oraz na uniwersytecie w Rennes¹⁸.

W 1982 roku AD dokonała serii zamachów na żydowskie i amerykańskie obiekty w Paryżu. W toku tych działań śmierć poniosło osiem osób. W tym samym roku ostrzelali z broni maszynowej poselstwo izraelskiego Ministerstwa Obrony, izraelski samochód dyplomatyczny oraz Bank of America. Organizacja sukcesywnie podkładała również bomby w budynkach, które należały do World Bank i American School. W tamtym czasie byli oni także zamieszani w dwa najgłośniejsze zamachy antyżydowskie: w synagodze Passy i restauracji Chez Jo Goldenberg w dzielnicy Paryża Marais.

W kolejnych latach AD nawiązała bardzo bliskie stosunki z belgijską grupą Komunistyczne Komórki Bojowe Komunistycznej, a także z RAF. W 1984 roku CCC przeprowadziła jeden z najgłośniejszych ataków. Dokonano napadu na kamieniołom w pobliżu Brukseli, z którego ukradziono ponad tonę materiałów wybuchowych. Zdobyte materiały wybuchowe Action Directe użyła do wybudowania bomby, którą podłożono w siedzibie Unii Zachodnioeuropejskiej. W 1985 roku współpraca tych dwóch organizacji osiągnęła szczyt. „Terrorysty z Action Directe zamordowali 25 stycznia 1985 roku generała Rene Audrana, kierującego z ramienia francuskiego Ministerstwa Obrony handlem bronią z zagranicą. Kilka dni później członkowie RAF przeprowadzili udany zamach na Ernesta Zimmermana, znaną postać niemieckiego przemysłu lotniczego”.

W kolejnych akcjach Action Directe ponownie współpracowała z RAF. Wspólnie dokonali zamordowania amerykańskiego żołnierza i wykorzystali jego samochód do przeprowadzenia zamachu bombowego, którego celem była amerykańska baza lotnicza w pobliżu Frankfurtu nad Menem w zachodnich Niemczech. W wyniku tych działań śmierć poniosło dwie osoby, a szesnaście zostało rannych.

Jednym z ataków przeprowadzonych przez tę organizację był zamach bombowy na amerykańską firmę komputerową – Litton Data System. Siedziba firmy znajdowała się w Brukseli, w pobliżu kwatery Paktu Północnoatlantyckiego. Atak miał miejsce 2 października 1984 r. Kolejne dni przyniosły następne uderzenia organizacji. Celami stały się firma MAN w Grand Bigard, Centrum Studyjne Partii Liberal-

---

¹⁷ J. Pałgan, *Terroryzm w Europie Zachodniej...*

¹⁸ http://niniwa22.cba.pl/encyklopedia_terroryzmu.htm (dostęp: 28.03.2017).

nej w Brüssel – Ixelles oraz budynek Flamandzkiej Partii Chrześcijańsko – Ludowej w miejscowości Gent. Końcówka tego roku przyniosła kolejne ataki organizacji na firmę Motorola (podczas wizyty w Belgii prezydenta USA Ronalda Reagana), zniszczono maszty telekomunikacyjne bazy lotniczej Bierset, pompy rurociągu NATO¹⁹.

Komunistyczne Komórki Bojowe

Komunistyczne Komórki Bojowe (Communist Combatant Cells – CCC) to ugrupowanie terrorystyczne, które swoje korzenie ma w Belgii. Ugrupowanie głosiło praktycznie takie same poglądy jak RAF i Action Directe. Przywódcą organizacji był Pierre Carette, z zawodu drukarz. Poprzez działania CCC śmierć poniosło kilkadziesiąt osób, a kilkaset zostało rannych. Doszło także do wielu zniszczeń. Główne akcje ugrupowanie przeprowadziło 2 października 1984 roku, kiedy to dokonano serii zamachów na firmy produkujące broń oraz instytucje NATO.

W styczniu 1985 roku organizacja ogłosiła przerwę w swoich działaniach, która miała trwać do 30 marca. W tym czasie organizacja chciała przygotować się do kolejnych ataków, które miały być skierowane przeciwko ludziom, którzy służyli niemieckiej SS, policjantom oraz przedstawicielom świata gospodarczego. Ugrupowanie atakowało również cele związane z NATO oraz instytucje pracujące na jego rzecz. W zamachach zginęły 2 osoby, było mnóstwo rannych. Pod koniec 1984 roku CCC dokonała ataku na firmę Motorola. W czasie wizyty w Belgii prezydenta USA Ronalda Reagana, zniszczyła maszty telekomunikacyjne bazy lotniczej Bierset oraz pompy rurociągu NATO. W grudniu 1985 roku policja zatrzymała przywódców CCC i ośmiu członków organizacji²⁰.

Terrorystyczna międzynarodówka

Lawackie bojówki terrorystyczne często współpracowały ze sobą na gruncie zwalczania wspólnych przeciwników ideologicznych. W 1984 roku CCC przeprowadziła jeden z najgłośniejszych ataków – napadu na kamieniołom w pobliżu Brukseli, z którego ukradziono ponad tonę materiałów wybuchowych. Zdobyte materiały wybuchowe AD użyła do wybudowania bomby, którą podłożono w siedzibie Unii Zachodnioeuropejskiej. W 1985 roku współpraca tych dwóch organizacji osiągnęła szczyt. „Terrorystyci z AD 25 stycznia 1985 roku zamordowali generała Rene Audrana, kierującego z ramienia francuskiego Ministerstwa Obrony handlem bronią z zagranicą. Kilka dni później członkowie RAF przeprowadzili udany zamach na Ernesta Zimmermana, znaną postać niemieckiego przemysłu lotniczego”.

W kolejnych akcjach AD ponownie współpracowała z RAF. Wspólnie dokonali zamordowania amerykańskiego żołnierza i wykorzystali jego samochód do przeprowadzenia zamachu bombowego, którego celem była amerykańska baza lotnicza

¹⁹ T. Goban-Klas, *Media i terroryści. Czy zastraszą nas na śmierć?*, Kraków 2009, s. 73.

²⁰ W. Filipkowski, *Formy zwalczania terroryzmu na podstawie wybranych uregulowań Unii Europejskiej i NATO* [w:] red. K. Indeck, P. Potejko, *Terroryzm. Materia ustawowa?*, Warszawa 2009; T. Goban-Klas, *Media i terroryści. Czy zastraszą nas na śmierć?*, Kraków 2009, s. 73.

w pobliżu Frankfurtu nad Menem. W wyniku tych działań śmierć poniosło dwie osoby, a szesnaście zostało rannych.

Sponsorzy lewackiego terroryzmu w okresie zimnej wojny

W czasie zimnej wojny Związek Radziecki oraz państwa bloku socjalistycznego sukcesywnie udzielały pomocy organizacjom terrorystycznym, które bez wsparcia finansowego miałyby dość trudne pole manewru. Terroryzm był przydatnym narzędziem jako forma konfrontacji pomiędzy największymi mocarstwami dwubiegunowego świata. ZSRR znacznie częściej udzielało mu wsparcia niż USA, od których organizacje terrorystyczne w dużej mierze pozyskiwały fundusze ze sprzedaży narkotyków. Posługiwanie się terroryzmem w rękach Zachodu było ograniczone obawą przed opinią publiczną. Dodatkowo ZSRR oficjalnie potępiał takie metody walki, choć w praktyce sam wspierał różne organizacje o podłożu ekstremistycznym, często posługując się „rękami” państw satelickich²¹. Opisane wyżej bojówki, podobnie jak dzisiejszy terroryzm, finansowane były przez sponsorów, którymi były zarówno państwa jak i inne podmioty. Taki sposób finansowania był niezwykle trudny do ujawnienia. W okresie zimnej wojny organizacje terrorystyczne pozyskiwały wiele środków finansowych na swoją działalność, dzięki czemu mogły w ogóle funkcjonować. Na początku lat 80-tych XX wieku zamachy terrorystyczne w państwach Europy Zachodniej zaczęto traktować jako celowy spiszek destabilizacyjny prowadzony przez Moskwę. Dzięki działalności takich grup jak Frakcja Czerwonej Armii zaczęto postrzegać terroryzm jako zagrożenie dla ładu międzynarodowego.

Organizacje terrorystyczne finansowane były także przez przedsiębiorstwa, których właściciele powiązani byli z terroryzmem, a także przez organizacje społeczne, osoby prywatne, kościoły, fundacje czy związki wyznaniowe²². Celem ideowym organizacji lewackich była walka z kapitalizmem, aparatem władzy oraz demokracją²³. Zakończenie zimnej wojny sprawiło, że terroryzm lewicowy powoli zaczął tracić na znaczeniu. Jego aktywność została bardzo ograniczona. Głównym powodem było odcięcie pomocy finansowej ze strony ZSRR.

---

²¹ A. Kamiński, *Polityka bez strategii. Bezpieczeństwo Europy Środkowo-Wschodniej i Polski w perspektywie ładu globalnego*, Warszawa 2008, s.36.

²² S. Koziej, *Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI w.*, Toruń 2006, s.7.

²³ Nie bez znaczenia są również psychologiczne źródła takiej postawy, które Bettina Röhl nazywa *zabawą w komunizm*, zob. B. Röhl, *Zabawa w komunizm! Ulrike Meinhof, Klaus Rainer Röhl i prawdziwe korzenie Nowej Lewicy (1958-1968)*, Warszawa 2007. „Oto pierwsze powojenne pokolenie Niemców korzystające z boomu gospodarczego, na bazie konfliktu z pokoleniem swoich rodziców, dla rozrywki, dla kontestacji, za pieniądze zza zony przekazywane za pośrednictwem Stasi wraz z instrukcjami odnośnie działań konkretyzującymi bunt młodzieży w kierunku pożądanym przez świat komunistyczny – otwiera się na idee totalitarne”, D. Magier, *Początku pop-komunizmu*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny”, t. 5, 2008, s. 482-484.

Koniec terroryzmu prosowieckiego

W 1978 roku w Bundestagu została przegłosowana ustawa, dzięki której zachodniemiecka policja zyskała szerokie uprawnienia do walki z terroryzmem. Aresztowania sprawiły, że znaczna część terrorystów została wyeliminowana. Do rozbicia Frakcji Czerwonej Armii przez policję i osadzenia w więzieniach przywódców przyczyniły się głównie ich niepowodzenia w przeprowadzanych atakach, w skutek czego doszło do utraty poparcia społecznego. Chociaż po kolejnych aresztowaniach przywódców zaczęły się pojawiać nowe, nawiązujące do RAF grupy²⁴, ich działania nie były już tak spektakularne. Ostatecznie 20 kwietnia 1998 roku RAF formalnie zaprzestała swoich działań ogłaszając samorozwiązanie.

Francuska Action Directe została rozbita w 1987 roku w wyniku masowych aresztowania członków. W niedalekim czasie zostali oni skazani na dożywocie. Wyjątek stanowiły Joëlle Aubron i Nathalie Ménigon, które zostały warunkowo zwolnione z więzienia względu na kłopoty zdrowotne. Joëlle została zwolniona z więzienia w 2004 roku, lecz dwa lata później zmarła, a Nathalie została zwolniona z więzienia w 2008 roku. Pozostali skazani, czyli Jean-Marc Rouillan oraz Georges Cipriani nadal przebywają w więzieniach.

Działalność belgijskich Komunistycznych Komórek Bojowych zamarła w 1985 roku, kiedy to policja aresztowała założyciela i lidera CCC Pierra Caretta i innych działaczy tej organizacji. W 2003 roku Pierre Carette został zwolniony z więzienia. Wolność lidera tej organizacji nie trwała długo, już w 2008 roku został aresztowany w związku z powiązaniem w włoską grupą terrorystyczną Partito Comunista Politico-Militare.

Współczesne zagrożenia ze strony lewackiego terroryzmu

Kryzys gospodarczy w niektórych krajach Europy stał się dogodnym miejscem dla ożywienia i rozwoju organizacji lewackich. Przykładem takiego kraju jest Grecja, gdzie działa ok. 380 ugrupowań terrorystycznych, szczególnie o podłożu anarchistyczno-lewicowym, które bardzo często zmieniają nazwy, choć zrzeszają te same osoby. Polem manewru dla lewackich ekstremistów są zazwyczaj procesy i aresztowania ich działaczy. Zakłady karne, w których przebywają aresztowani, są pikietowane przez ich sympatyków i zwolenników. W Grecji od kilku lat istnieje i sprawnie działa grupa znana pod nazwą Konspiracyjne Komórki Ognia, nazywana jest również Konspiracją Komórek Ogniwych lub Spiskiem Komórek Ognia²⁵. W 2010 roku grupa dopuściła się wielu ataków terrorystycznych. Jednym z nich była seria zamachów na kilkanaście ambasad w Atenach. Konspiracyjne Komórki Ogniwowe wysłały paczki pocztą kurierską pod adresem ambasady Szwajcarii Rosji,

---

²⁴ Do połowy lat 90 XX wieku wyróżnić można 5 pokoleń RAF, zob. J. Pałgan, *Terroryzm w Europie Zachodniej...*, s. 83.

²⁵ Ł. Musiał, *Za zamachami w Grecji stali anarchiści z Konspiracji Grup Ogniwych*, http://www.wiadomosci24.pl/arttykul/za_zamachami_w_grecji_stali_anarchisci_z_konspiracji_grup_ogniwych_167141.html (dostęp: 13.04.2017).

Bułgarii i Chile. W paczkach zostały ukryte ładunki wybuchowe o niewielkiej mocy. Paczka zaadresowana do ambasady Chile została znaleziona w samochodzie przed greckim parlamentem. Ponadto jedna z przesyłek skierowana była do ówczesnego prezydenta Francji Nicolasa Sarkozy'ego. Następnie jedna z kolejnych przesyłek została przechwycona 2 listopada 2010 roku w urzędzie kanclerz Niemiec, Angeli Merkel. Za pośrednictwem firmy kurierskiej UPS, przesyłka zawierająca w sobie materiał wybuchowy została dostarczona do biura podawczego w Urzędzie Kanclerskim. Informacje umieszczone na przesyłce wskazywały, iż nadawcą tej paczki jest Ministerstwo Gospodarki Grecji. Adresatem kolejnej paczki był premier Włoch, Silvio Berlusconi. Przesyłka została znaleziona w samolocie kurierskim lecącym do Aten z Rzymu.

W związku z tak licznymi próbami ataku na przedstawicieli dyplomatycznych różnych krajów w Atenach zostało wszczęte śledztwo. W ciągu trzech dni ujawniono aż 14 przesyłek zawierających materiały wybuchowe. W momencie zatrzymania podejrzanych mężczyzn mieli oni na sobie kamizelki kuloodporne oraz byli uzbrojeni. Jeden z podejrzanych był znanym policji członkiem Konspiracji Komórek Ogniwowych. Powodem zamachów miało być ukaranie rządów europejskich za działania prowadzone przeciw Grecji, a zwłaszcza narzucenie programu kryzysowego. Decyzję podejmowane przez przedstawicieli Unijnych spotęgowały tylko spirale przemocy ze strony grup ekstremistycznych.

W Niemczech również mamy do czynienia z ożywianiem się ruchów na tle lewicowym. Takie tendencje są zauważalne w dużych aglomeracjach miejskich na terenie Niemiec. Przykładem mogą być takie miasta jak Berlin czy Hamburg, gdzie skrajna lewica koncentruje się na tzw. „antyfaszyzmie (przy czym faszyzm może oznaczać każdy przejaw prawicowości), kapitalizmu, konsumpcjonizmu oraz kontroli obywateli przez państwo. Działacze lewicowi zazwyczaj działają na własną rękę. Przykładem mogą być podpalenia luksusowych samochodów w dzielnicach szybko bogacących się młodych ludzi. Celem stają się zazwyczaj luksusowe Audi czy BMW, symbole kapitalizmu i luksusu. Niemiecka lewicowa organizacja Wolna Młodzież Niemiecka dopuściła się podpalenia w Brandenburgii sprzętu budowlanego przygotowanego do demontażu pomnika Ernsta Thälmana – przedwojennego komunisty²⁶. Ta akcja zyskała bardzo duży rozgłos na terenie całych Niemiec. Celem lewackich komórek bojowych stały się również prężnie rozwijające się firmy m.in Siemens. Na liście wrogów znalazły się także koncerny energetyczne, firmy transportowe i telekomunikacyjne oraz banki²⁷.

W 2010 roku niepokój niemieckich służb wywołało pojawienie się podziemnego pisma lewackiego „Prisma”. Broszura zawierała wiele artykułów dotyczących przeprowadzania zamachów i aktów sabotażu. Anonimowi autorzy szczegółowo opisywali sposoby zatrzymania pociągu, niszczenia słupów energetycznych. Przedstawiano rodzaje ładunków wybuchowych i metod obchodzenia się z nimi. Jeden z rozdziałów poświęcony był szczegółom procesu przesłuchań policyjnych

²⁶ Ernst Thälmann – przedwojenny działacz niemieckiej partii komunistycznej.

²⁷ F. Gańczak, *Wrogowie systemu*, <http://www.newsweek.pl/swiat/wrogowie-systemu,78957,1,1.html> (dostęp: 18.04.2017).

oraz sposobom zacierania śladów. Zdaniem niemieckich służb bezpieczeństwa, swobodny dostęp do tego pisma mógł zwiększyć liczbę ataków agresji i przemocy. Niemiecka prokuratura wszczęła śledztwo w tej sprawie i uzyskała nakaz konfiskaty publikacji.

Z lewackimi ugrupowaniami w Niemczech współpracują różne ugrupowania autonomiczne, począwszy od ugrupowań ekologicznych po anarchistyczne. Prowadzą one wspólne akcje, zarówno w kraju jak i zagranicą, Przykładem takich działań jest blokowanie tras przewozu materiałów radioaktywnych, organizowanie protestów w trakcie szczytów NATO przeciwko energetyce atomowej. Oficjalnie środowiska autonomiczne nie identyfikują się z żadnym ugrupowaniem politycznym.

Zakończenie

Po zaprzestaniu działalności przez lewackie bojówki powiązane ze światem komunistycznym po zakończeniu zimnej wojny wydawało się, że ten problem w Europie staje się marginalny. Tym bardziej, że lewicowy radykalizm w postaci XXI-wiecznej do niedawna był tolerowany przez społeczeństwo i polityków, pomimo wielu cyklicznie powtarzających się agresywnych demonstracji, które dawały początek podpaleniom czy aktom przemocy. Tolerancja społeczna i polityczna wynikała z utożsamiania się lewaków z walką z „faszyzmem” oraz neonazistowskim środowiskiem, które z racji historycznych konotacji było uznawane za największe zagrożenie dla ładu społecznego. Analizując aktywność grup anarchistyczno-lewackich możemy zauważyć tendencję wzrostową. Analiza ich działań prowadzi do wniosku, że w ciągu najbliższych lat będą one istotnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa Europy.

BIBLIOGRAFIA CYTOWAŃ

- Barcik J., *Akt terrorystyczny i jego sprawca w świetle prawa międzynarodowego i wewnętrznego*, Warszawa 2004.
- Borkowski R., *Terroryzm*, [w:] *Konflikty współczesnego świata*, R. Borkowski, (red.), Kraków 2002.
- Filipkowski W., *Formy zwalczania terroryzmu na podstawie wybranych uregulowań Unii Europejskiej i NATO*, [w:] K. Indecki, P. Potejko (red.), *Terroryzm. Materia ustawowa?*, Warszawa 2009.
- Gańczak F., *Wrogowie systemu*, <http://www.newsweek.pl/swiat/wrogowie-systemu,78957,1,1.html>, (dostęp: 18.04.2017).
- Goban-Klas T., *Media i terroryści. Czy zastraszą nas na śmierć?*, Kraków 2009.
- Kamiński A., *Polityka bez strategii. Bezpieczeństwo Europy Środkowo-Wschodniej i Polski w perspektywie ładu globalnego*, Warszawa 2008.
- Konopka J., Mierzejewski D. (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i regionalne w procesach globalizacji*, Piła 2006.
- Koziej S., *Między piekłem a rajem: szare bezpieczeństwo na progu XXI w.*, Toruń 2006.
- Magier D., *Początku pop-komunizmu*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny”, t. 5, 2008, s. 482-484.
- Musiał Ł., *Za zamachami w Grecji stali anarchiści z Konspiracji Grup Ogniwych*, [Lewicowy terroryzm w Europie Zachodniej **211**](http://www.wia-</p></div><div data-bbox=)

domosci24.pl/artukul/za_zamachami_w_grecji_stali_anarchisci_z_konspiracji_grup_ogniowych_167141.html (dostęp: 13.04.2017).

Pałgan J., *Terroryzm w Europie Zachodniej*, [w:] K. Kowalczyk, W. Wróblewski (red.), *Terroryzm globalne wyzwanie*, Toruń 2006.

Piaseczny J., *Fracja Czerwonej Armii na wolności*, „Przegląd”, 6/2007.

Röhl B., *Zabawa w komunizm! Ulrike Meinhof, Klaus Rainer Röhl I prawdziwe korzenie Nowej Lewicy (1958-1968)*, Warszawa 2007.

Skórzyński P., *Wojna światów. Intelktualna historia zimnej wojny*, Warszawa 2011.

Słownik terminów i definicji NATO, http://wcnjk.wp.mil.pl/plik/file/N_20130808_AAP6PL.pdf (dostęp: 11.10.2017)

Tomasiewicz J., *Terroryzm na tle przemocy politycznej (Zarys encyklopedyczny)*, Katowice 2000.

Tomczak M., *Przemoc i polityka*, Poznań 1984.

Wieliński B., *Terrorystka z RAF wolna*, „Gazeta Wyborcza”, 13 lutego 2007, <http://wyborcza.pl/1,76842,3913960.html> (dostęp: 11.10.2017).

Wojciechowski S., *Terroryzm na początku XXI wieku. Pojęcie istota i przyczyny zjawiska*, Poznań 2011, s. 58.